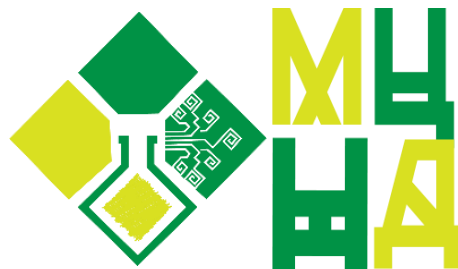

МАТЕРІАЛИ
ІІІ МІЖНАРОДНОЇ
НАУКОВОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ

Міжнародний Центр Наукових Досліджень

МІЖГАЛУЗЕВІ ДИСПУТИ: ДИНАМІКА ТА РОЗВИТОК СУЧАСНИХ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

| 27 СІЧНЯ 2023 РІК
м. Хмельницький, Україна

Вінниця, Україна
«Європейська наукова платформа»
2023

Організація, від імені якої випущено видання:

ГО «Міжнародний центр наукових досліджень»

Голова оргкомітету: Рабей Н.Р.

Верстка: Зрада С.І.

Дизайн: Бондаренко І.В.

Конференцію зареєстровано Державною науковою установою «УкрІНТЕІ» в базі даних науково-технічних заходів України та бюлетені «План проведення наукових, науково-технічних заходів в Україні» (Посвідчення № 03 від 09.01.2023).

Матеріали конференції знаходяться у відкритому доступі на умовах ліцензії Creative Commons Attribution-ShareAlike 4.0 International License (CC BY-SA 4.0).

М 58

Міжгалузеві диспути: динаміка та розвиток сучасних наукових досліджень: матеріали III Міжнародної наукової конференції, м. Хмельницький, 27 січня, 2023 р. / Міжнародний центр наукових досліджень. — Вінниця: Європейська наукова платформа, 2023. — 350 с.

ISBN 978-617-8126-11-7

DOI 10.36074/mcnd-27.01.2023

Викладено матеріали учасників III Міжнародної спеціалізованої наукової конференції «Міжгалузеві диспути: динаміка та розвиток сучасних наукових досліджень», яка відбулася 27 січня 2023 року у місті Хмельницький.

УДК 001 (08)

ЗМІСТ

СЕКЦІЯ І.

ЕКОНОМІЧНА ТЕОРІЯ, МАКРО- ТА РЕГІОНАЛЬНА ЕКОНОМІКА

АДМІНІСТРАТИВНЕ УПРАВЛІННЯ ЯК СКЛАДОВА СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВАМИ ДЕРЖАВНОЇ ФОРМИ ВЛАСНОСТІ Крижанівський Т.Я	13
АНАЛІЗ ПРОЦЕДУРИ ПРОВЕДЕННЯ ІНВЕНТАРИЗАЦІЇ ВИРОБНИЧИХ ЗАПАСІВ У КОМУНАЛЬНИХ ПІДПРИЄМСТВАХ Дудаш О.І.	15
МОНІТОРИНГ ЯК ДОПОМІЖНИЙ ІНСТРУМЕНТ ПРОЦЕДУРИ ОЦІНЮВАННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ УСТАНОВ НАН УКРАЇНИ Артюшенко В.В	18
ОРГАНІЗАЦІЯ ДОЗВІЛЛЯ: НОВІ ФОРМИ ДОЗВІЛЛЕВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ЯК ЗМІНА ФІЛОСОФІЇ ВІДПОЧИНКУ Графська О.І., Сиванич А.В.	21
ПОВОЄННЕ ВІДНОВЛЕННЯ ТРАЄКТОРІЇ СТАЛОГО РОЗВИТКУ ХАРКІВСЬКОЇ ОБЛАСТІ Харазішвілі Ю.М., Рогоза М.Є.	24
САТЕЛІТНІ РАХУНКИ В ТУРИСТИЧНІЙ ГАЛУЗІ ЯК ЗАПОРУКА ЇЇ ЕФЕКТИВНОГО ФУНКЦІОНУВАННЯ Коркуна І.І., Мацюк С.П.	28
СПЕЦИФІКАЦІЯ ЦІЛЕЙ І ЗАВДАНЬ ЕКОНОМІЧНОГО ВІДНОВЛЕННЯ Й РЕІНТЕГРАЦІЇ ДОНБАСУ Кругляков В.Є., Семікіна І.Ф	30
ЦИРКУЛЯРНА ЕКОНОМІКА: ІСТОРІЯ ВИНЕКНИННЯ, СТРУКТУРА, ОСОБЛИВОСТІ Клевцевич Н.А.	36

СЕКЦІЯ ІІ.

ПІДПРИЄМНИЦТВО, ТОРГІВЛЯ ТА СФЕРА ОБСЛУГОВУВАННЯ

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ОЦІНЮВАННЯ ОРГАНІЗАЦІЙНО-ТЕХНОЛОГІЧНОЇ ІНЕРЦІЙНОСТІ ЕНЕРГОСПОЖИВАННЯ НА ПІДПРИЄМСТВАХ Ємельянов О.Ю.	40
--	----

**СЕКЦІЯ V.
МЕНЕДЖМЕНТ, ПУБЛІЧНЕ УПРАВЛІННЯ
ТА АДМІНІСТРУВАННЯ**

МООCS ЯК ІНСТРУМЕНТ НАВЧАННЯ ПЕРСОНАЛУ Павленко Н.М	92
ДЕРЖАВНА ПІДТРИМКА РЕЛОКЕЙТУ БІЗНЕСУ В УКРАЇНІ Гордієнко Є.П.	95
ДОСВІД КРАЇН СВІТУ ПО ЗАБЕЗПЕЧЕННЮ БІОБЕЗПЕКИ Фалько Д.І.	98
ЕКОЦИД ЯК ЗЛОЧИН ПРОТИ ДОВКІЛЛЯ В УКРАЇНІ Сохатюк Л.М.	101
ІСТОРІЯ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ УКРАЇНИ: ВІД ПОЛІТИЧНИХ ПЕРЕДУМОВ ДО ПОВОЄННИХ ПЕРСПЕКТИВ Когут О.В.	105
КОНЦЕПТУАЛІЗАЦІЯ ПОНЯТТЯ «ДЕРЖАВНА СЛУЖБА»: ІНСТИТУЦІОНАЛЬНИЙ, ДІЯЛЬНІСНИЙ І МОРАЛЬНО-ЕТИЧНИЙ ПІДХОДИ Чорниш Ю.І.	108

НАПРАЦЮВАТИСЯ «ДО СМЕРТІ»: ПРОБЛЕМА САМОГУБСТВА СЕРЕД ПРАЦЮЮЧОГО НАСЕЛЕННЯ СВІТУ Шупта І.М.	111
ОСОБЛИВОСТІ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ В УМОВАХ ДИСТАНЦІЙНОЇ РОБОТИ Волощук С.А.	114
ПЛАНУВАННЯ ДІЯЛЬНОСТІ В ЗАКЛАДАХ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я Онопрієнко І.М., Лімарєв С.В.	116
ПРОГНОЗУВАННЯ РОЗВИТКУ РЕГІОНАЛЬНИХ ОСВІТНІХ СИСТЕМ Фігурна М.Ю., Чуб К.В.	119
РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО УДОСКОНАЛЕННЯ ТЕХНОЛОГІЙ ДОБОРУ ПЕРСОНАЛУ В ЗАКЛАДІ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я Молнар І.М., Кубіцький С.О.	121
ЩОДО РОЛІ МЕНЕДЖМЕНТУ ІННОВАЦІЙНИМИ РОЗРОБКАМИ ТА КРИТЕРІЇВ ОЦІНКИ ЇХ ЕФЕКТИВНОСТІ В ГАЛУЗІ АПК Кібенко М.О., Жмайлов В.М.	128

**СЕКЦІЯ V.
МЕНЕДЖМЕНТ, ПУБЛІЧНЕ УПРАВЛІННЯ
ТА АДМІНІСТРУВАННЯ**

НАПРАЦЮВАТИСЯ «ДО СМЕРТІ»: ПРОБЛЕМА САМОГУБСТВА СЕРЕД ПРАЦЮЮЧОГО НАСЕЛЕННЯ СВІТУ

Шупта Ірина Миколаївна

ORCID ID: 0000-0000-0000-0000

канд. пед. наук, доцент, доцент кафедри публічного управління та адміністрування
Полтавський державний аграрний університет, Україна

Пригадується якось наткнулася на інформацію про те, що японським працівникам не роблять зауважень, коли помітять, як ті просто засинають за робочим столом. Про цей тривожний сигнал наслідків професійного вигорання, фізичного виснаження говорилося, як про приклад того, що японські роботодавці вітають такі непоодинокі ситуації, адже вони говорять про те, що працівники віддаються повністю своїй роботі. Проте про таке явище як «кароші» почали писати в останні роки, хоча довгий робочий день є частиною японської культури, тому «кароші» – явище не нове. А вперше його зафіксували ще в 1960-ті роки минулого тисячоліття. Як говорить Вікіпедія: «Каросі чи кароші (яп. 過労死 – Karōshi, «смерть від перепрацювання») – запозичений термін з японської мови, яким означають явище раптової смерті внаслідок перепрацювання чи стресу або навіть суїциду». [2]

На сьогодні самовбивства, пов'язані з умовами праці, є міжнародним феноменом, про що свідчать спалахи самовбивств на підприємствах Foxconn's в південному Китаї, самовбивства фермерів в Індії та «каро-хісацу» (karo-jisatsu), або самовбивство від перепрацювання, в Японії. [6] Тривалий час «каро-хісацу» вважалося національним японським феноменом, зумовленим культурними традиціями, що дозволяють чи навіть схвалюють суїцид як кінцевий спосіб вирішення проблем, і корпоративною культурою, передбачаючий виснажливе переробки. Варто зазначити, що японці доволі давно ведуть боротьбу з цим явищем, адже в цій країні «кароші» стали визнавати «кароші» соціальною проблемою наприкінці 1980-х років. Також у 2014 р. японський уряд ухвалив Закон про заохочення заходів щодо попередження кароші для прийняття превентивних заходів проти проблем кароші [5].

Натомість, у Франції, яку визнають як і Японію, країною з високим рівнем самовбивств, пов'язаних з умовами праці, статистика таких самовбивств ведеться на національному рівні за економічними секторами лише з 2003 р. При цьому статистика, що збирається профспілками на рівні компаній, як правило, заперечується керівництвом та не визнається державними органами. В більшості країн (в Україні також) офіційна статистика «кароші» не ведеться, в тому числі через небажання роботодавців виплачувати родичам померлих матеріальні компенсації. [6]

Недавнє масштабне дослідження способу життя та стану здоров'я більш ніж 600 тисяч осіб показало, що на індивідуальному рівні основною причиною «кароші» може виявитися стрес, як це прийнято вважати, а тривалість робочого часу. Так, мета-аналіз 25 досліджень з 24 когорт країн Європи, США та Австралії показав, що у тих, хто працює 55 годин на тиждень, ймовірність інсульту на третину є вищою, ніж у тих, хто працює менше 40 годин. При цьому встановлений взаємозв'язок не змінюється між чоловіками та жінками, не залежить від географічного розташування та інтенсивності праці. [7]

Саме це дослідження показало, що смерть від перепрацювання, включаючи і суїцид, є глобальною проблемою, і японці не є рекордсменами за тривалістю робочого часу. Наприклад, у 2015 р. середньостатистичний робітник в Японії проводив на

роботі менше часу, ніж його колега з Мексики, США, Італії чи Ізраїлю, а також інших країн. [7-8]. Число повідомлень про випадки «кароші» з Індії, Південної Кореї, Тайваню, Китаю постійно зростає. У Китаї це явище, що отримало назву «голаоси», щорічно забирає життя 600 тисяч осіб на рік. Смерть від перепрацювання існує і в країнах Європи, в яких це явище поки не отримало власної назви. [7]

В Україні це явище не досліджується, проте це не означає, що воно не існує. Нехтування фізіологічними потребами, гігієнічними нормами починається вже зі школи, коли приносять в жертву перерви, щоб повторити навчальний матеріал (пригадується сумнозвісне: «Дзвінок для вчителя!») або коли заняття з фізкультури ставляться на першій парі (подібна практика повторюється і у ВНЗ) чи на уроці, а не на останній (остання пара чи останній урок повинно бути розвантаженням від накопиченого напруження).

Якщо звернутися до робочого середовища, то трудоголізм є нормою поведінки для українців, що ментально закладено. Вислів з Другого послання апостола Павла до солунян (3, 10) звучить наступним чином: «...Коли ми були у вас, то заповідали вам: якщо хто не хоче працювати, той нехай і не їсть». У радянські часи за відсутність роботи була передбачена кримінальна відповідальність. У 90-роки, в епоху конкурентної економіки популярною стала інший вислів: «Кращий відпочинок – це зміна діяльності». Чомусь серед українців релаксування сприймається як даремно витрачений час, а натомість трудоголізм вважається нормальним явищем.

Ситуація навколо коронавірусної хвороби (COVID-19) лише ускладнила цю проблему. На думку Кері Купер, професорки організаційної психології та охорони здоров'я Манчестерського університету: «Оскільки працівники боятимуться скорочень і загалом почуватимуться непевно у робочій ситуації, наступні кілька років на нас чекає масова схильність працювати понаднормово, не зважаючи на втому чи хвороби – так званий «презентеїзм». [4]

За даними опитування, проведеного професійним порталом rabota.ua, 96% працюючих українців коли-небудь працювали понаднормово, причому 56% працюючих українців доводиться працювати понаднормово один раз на тиждень і частіше. За словами експертів, працівники як нижчого (робітник, молодший спеціаліст), так і вищого рівня (старший спеціаліст, менеджер середньої або вищої ланки) частіше змушені приділяти роботі особистий час [3].

Приклади розумного скорочення були продемонстровані, наприклад в Ісландії, в якій з 2015 по 2019 роки проводили великі випробування в світі по скороченню робочого тижня. Співробітників перевели з 40-годинного на 35 чи 36-годинний робочий тиждень без зниження заробітної плати. В усіх випадках результати були оцінені позитивно. Продуктивність не знижувалася, а іноді навіть зростала. Самопочуття працівників покращувалося, а показники стресу та вигорання знизилися, а здоров'я та балансу між працею і відпочинком – підвищилися. У працівників з'явилося більше часу на роботу по дому, хобі та спілкування з членами родини. Це відзначили як менеджери, так і прості співробітники. [1]

Варто також звернути увагу на те, що в 2019 році після 44-денної страйки робочих в Барселоні, Іспанія стала однією з перших країн у Західній Європі, яка перейшла восьмигодинний робочий день.

Отже, смерть від понаднормової праці, включаючи й самогубства, є міжнародним феноменом, що проявляється в повсякденному житті, що складно статистично зареєструвати, у тому числі через юридичні складнощі та небажання керівників організацій виплачувати матеріальні компенсації родичам і близьким померлих працівників. Незважаючи на те, що вперше смерть від перепрацювання отримала офіційне визнання в Японії, отримавши назву «кароші» (*karoshi*). На даний час це є глобальним явищем, від якого помирають працівники в різних країнах світу.

Ця проблема пов'язана з надмірним навантаженням, понаднормову працю. Найбільш вразливими є менеджери вищої ланки та власники великого та середнього бізнесу. Це люди, які відчувають тягар відповідальності, віддаючи практично весь свій час роботі. Друге місце посідають лікарі, викладачі, юристи, які мають також ненормований робочий день. Ця глобальна проблема вже почала вирішуватися в таких країнах, як США, Японія, а також європейських країнах на законодавчому рівні, коли згідно спеціальних законів від роботодавця вимагається скорочення робочого навантаження, скорочення робочого тижня. Законодавство передбачає також виплату компенсації рідним постраждалих. Окрім того, ведеться статистика смертельних випадків, проводяться спеціальні дослідження з вивчення цього небезпечного феномену, а також пошук шляхів попередження та запобігання.

Зауважимо, що в Україні, як і в решті пострадянських країн, ця проблема також існує, хоча про неї не так відкрито говорять, як в Японії чи Південній Кореї. Проте смертність від перенавантаження, трудового, який викликає гострі серцево-судинні захворювання, а в подальшому спричиняє смерть (в Україні серцево-судинні хвороби займають перше місце серед причин смерті). На даний час у нашій країні відсутнє й законодавство щодо запобігання смерті від перевтоми, тому починати перш за все з перегляду існуючого законодавства, що це є важливим кроком, бо з-поміж положень Угоди про асоціацію, яку Україна підписала з Європейським Союзом, 17 нормативно-правових актів стосуються сфери охорони здоров'я. Одним із завдань, що стоїть перед Україною, є наступне: знизити кількість серцево-судинних захворювань за допомогою комплексного підходу боротьби з причинами їх виникнення.

Список використаних джерел:

1. В Исландии провели крупнейший в мире эксперимент с сокращенной рабочей неделей. По его итогам почти всей стране разрешили работать поменьше: По материалам Meduza. Изъято в : <https://meduza.io/feature/2021/07/06/v-islanii-proveli-krupneyshiy-v-mire-eksperiment-s-sokraschennoy-rabochey-nedele-y-po-ego-itogam-pochti-vsey-strane-razreshili-rabotat-pomenshe>.
2. Каросі: за матеріалами Вільної енциклопедії Вікіпедія. Вилучено з: <https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%9A%D0%B0%D1%80%D0%BE%D1%81%D1%96>.
3. Половина українців працює понаднормово і безкоштовно – опитування: за даними інтернет-видання «День». Вилучено з: <https://m.day.kyiv.ua/news/271221-polovyna-ukrayintsiv-pratsyuje-ponadnormovo-i-bezkoshtovno-opytuvannya>.
4. Як коронавірус змінить нашу роботу - можливо, назавжди: За даними BBC NEWS Україна <https://www.bbc.com/ukrainian/features-54842038>.
5. Preventing overwork related disorders («Karoshi») Base de dados da OMS sobre COVID-19: World Health Organization. Removed: <https://pesquisa.bvsalud.org/global-literature-on-novel-coronavirus-2019-ncov/resource/pt/covidwho-1676926>.
6. Waters S. Suicide as Protest in the French Workplace. *Modern & Contemporary France*. 2015. № 23 (4). P. 491–510.
7. Kivimäki M., Jokela M., Nyberg S.T., SinghManoux A., Fransson E.I., Alfredsson L., Bjorner J.B., Borritz M., Burr H., Casini A., Clays E., Bacquer D.D., Dragano N., Erbel R., Geuskens G. A., Hamer M., Hooftman W.E., Houtman I.L., Jöckel K.-H., Kittel F., Knutsson A., Koskenvuo M., Lunau T., Madsen I.E.H., Nielsen M.L., Nordin M., Oksanen T., Pejtersen J.H., Pentti J., Rugulies R., Salo P., Shipley M.J., Siegrist J., Steptoe A., Suominen S.B., Theorell T., Vahtera J., Westerholm P.J.M., Westerlund H., O'Reilly D., Kumari M., Batty G.D., Ferrie J.E., Virtanen M. Long working hours and risk of coronary heart disease and stroke: a systematic review and meta-analysis of published and unpublished data for 603838 individuals. *Articles*, 2015. 386. P. 1739–1746. Removed: [http://www.thelancet.com/pdfs/journals/lancet/PIIS0140-6736\(15\)60295-1.pdf](http://www.thelancet.com/pdfs/journals/lancet/PIIS0140-6736(15)60295-1.pdf).
8. Gorvett Z. "Death from overwork" is so common in Japan there's even a word for it. But is it physically possible? *BBC Capital*. 13 сентября 2016. Removed: <http://www.bbc.com/capital/story/20160912-is-there-such-thing-as- from-overwork>.

НАУКОВЕ ВИДАННЯ

МАТЕРІАЛИ ІІІ МІЖНАРОДНОЇ
НАУКОВОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ

**«МІЖГАЛУЗЕВІ ДИСПУТИ: ДИНАМІКА ТА
РОЗВИТОК СУЧАСНИХ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ»**

27 січня 2023 року ♦ Хмельницький, Україна

Українською та англійською мовами

*Всі матеріали пройшли оглядове рецензування
Організаційний комітет не завжди поділяє позицію авторів
За точність викладеного матеріалу відповідальність несуть автори*

Підписано до друку 27.01.2023. Формат 60×84/16.
Папір офсетний. Гарнітура Cambria. Цифровий друк.
Умовно-друк. арк. 20,34. Замовлення № 350. Тираж: 50 примірників.
Віддруковано з готового оригінал-макету.

Контактна інформація організаційного комітету:

Міжнародний центр наукових досліджень
21037, Україна, м. Вінниця, вул. Зодчих, 40, офіс 103
Телефони: +38 098 1948380; +38 098 1526044
E-mail: mcnd@ukrlogos.in.ua

Видавець: Громадська організація «Європейська наукова платформа».
21037, Україна, м. Вінниця, вул. Зодчих, 18, офіс 81. E-mail: info@ukrlogos.in.ua
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи: ДК № 7172 від 21.10.2020.